הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנב

לָאֶכֶל בַּסְּעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַיְּבוּ בִּזְמוּן, אֶלָּא כָּל אֶחָד יֵשֵׁב לְבַדּוֹ וִיבָרֵךְ לְעַצְמוֹ: **ט** כ(כָּל זֶה בַּסְּעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל עוֹד אַחֲרֶיהָ סְעוּדַת קֶבַע, וּכְשֶׁהוּא אַחַר חֲצוֹת, אֲבָל אִם הָיָה קָדֶם חֲצוֹת, אוֹ אַחַר חֲצוֹת (כ) וְדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל אַחֲרֶיהָ סְעוּדַת קֶבַע, אֵין צָרִיךְ לְזַהֵר בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ. הַגָּה: וּמִנְהָג בְּכָל גְּלִילוֹת אַשְׁכְּנַז לֶאֱכֹל סְעוּדָה קְבוּעָה קֹדֶם מִנְחָה, (כא) וַאֲחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין מִנְחָה וְאוֹכְלִים סְעוּדָה מַפְסֶקֶת (מהרי"ל (הלכות שבועה עשר בתמוז ותשעה באב) שֶׁהֲבִיא הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן תקנ"ט שְׁכָתַב שֶׁהָיָה לוֹ סָרָבָל גָּרוּעַ שֶׁלֹּא לְהַפְסִיד בְּגָדָיו, מֵבֹאר דְּלֹא חָשׁ לְקָה. מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה כֵּיוָן שֶׁמָּתַר לֵישֵׁב עַל הַשֹּׁק, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְחֹשׁ לִדְבָרֵי קַבָּלָה שְׁכָתַב מהרי"ש), וְנוֹהֲגִין (י) (כב) לְהַרְבּוֹת קְצָת בִּסְעוּדָה רִאשׁוֹנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק לָהֶם הַתַּעֲנִית הוֹאִיל וּפוֹסְקִים מִבְּעוֹד יוֹם כְּמוֹ בְּיוֹם כִּפּוּר, וְיֵשׁ קְצָת רְאָיָה לָזֶה מִמִּדְרָשׁ אֵיכָה רַבָּתִי (ג ה). מֵיהוּ מִי שֶׁיּוֹכַל לְסַגֵּף עַצְמוֹ וְיוֹדַע בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין הַתַּעֲנִית מַזִּיק לוֹ וּמַחְמִיר עַל עַצְמוֹ, נִקְרָא קָדוֹשׁ, כֵּן נִרְאֶה לִי:

י לְאִם חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, אוֹ שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה לְאַחַר הַשַּׁבָּת, (כג) אוֹכֵל (יא) [א] בָּשָׂר וְשׁוֹתֶה יַיִן בְּסְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת וּמַעֲלֶה עַל שֻׁלְחָנוֹ אֲפִלּוּ כִּסְעוּדַת שְׁלֹמֹה בְּעֵת מַלְכוּתוֹ. (מֵיהוּ צָרִיךְ (יב) לְהַפְסִיק (כד) מִבְּעוֹד יוֹם) (סמ"ק (מצוה נו)): **יא** מִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה (כה) וְאֵרַע עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בְּשֵׁנִי, יִשְׁאַל עַל נִדְרוֹ, אוֹ (כו) יִלְוֶה תַּעֲנִיתוֹ * וּפוֹרֵעַ. הַגָּה: וְהַגְּאוֹנִים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שָׁם. וּמִדִּבְרֵי מַהֲרִי"ל נִרְאֶה דְּאֵינוֹ אוֹכֵל סְעוּדָה מַפְסֶקֶת אֶלָּא מֵתָּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְשֶׁתּוֹת יַיִן, כִּי בְּסְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת אִם חָל בְּחל לֹא

בְּאֵר הַיֵּטֵב

לֹא יְזַמְּנוּ דְּלֹא חֲשִׁיב קְבִיעוּת. אַחֲרוֹנִים עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): **ט** (י) לְהַרְבּוֹת. רַשִׁ"ל (שו"ת סי' ל) וּבְ"ח (סי"ז) כָּתְבוּ דְּגָדוֹל עֲנָנִם מִנְּשֹׂא בְּפֶרֶט לִיוֹדְעֵי תּוֹרָה, וּמִאן דְּחַשׁ לְמִנְהַג הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ יַרְבֶּה בִּסְעוּדָה קֹדֶם חֲצוֹת, וְהַרְבֵּה קְדוֹשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל אֵין אוֹכְלִים שׁוּם תַּבְשִׁיל בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב כָּל הַיּוֹם, מָצָאתִי. וְעַיֵּן טַ"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): י (יא) בָּשָׂר. וְאָסוּר לְמִנַּע. אַף עַל גַּב דְּאֵין חִיּוּב לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנִּמְנַע מִשּׁוּם אֵבֶל, עֲבֵרָה הִיא. מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ בְּדַאֲגַת נַפְשׁ, וְלָכֵן לֹא יֵשׁ בְּסְעוּדַת חֲבֵרִים. וְאִם חָל מִילָה בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת, יַעֲשֶׂה הַסְּעוּדָה קֹדֶם מִנְחָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (יא) לְהַפְסִיק. כָּתַב הַבֵּאוּר הַיֵּטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּרֹאשׁ" תַּעֲנִית דַּף כ"ט (ע"ב ד"ה וכן) דְּכָתַב דְּאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם. וְלֹא דָּק, דְּמַה שֶּׁכָּתַב רַשִׁ"י שָׁם אֵינוֹ מַפְסִיק סְעוּדָתוֹ וְכוּ', רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאֵינוֹ אוֹכֵל סְעוּדָה מַפְסֶקֶת אֶלָּא מֵתָּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, כִּי בְּסְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת אִם חָל בְּחל לֹא

בֵּאוּר הַלָּכָה

יא * **וּפוֹרֵעַ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמִּתְעַנֶּה שְׁנֵי אַחַר בְּכָלוֹת שָׁנָה זוֹ, אֲבָל אֵין יָכוֹל לִתֵּן יוֹם אֶחָד תַּחַת שֵׁנִי, דְּאַחַר שֶׁבֵּרַר לוֹ שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כְּתִקְנָתוֹ דְּוַקָא לְאֵלּוּ שֶׁהֵם יְמֵי רָצוֹן [פְּרִי מְגַדִּים לְקַמֵּן בְּסִימָן תקס"ח (מש"ז סק"א)]:

שֵׁנִי תַּבְשִׁילִין: **(כא) וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלְּלִין מִנְחָה וְכוּ'.** בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ג) בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל אִיתָא שֶׁהוֹלְכִין לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמִתְפַּלְּלִין מִנְחָה, (טז) וּמִסְתָּמָא בֵּרַךְ גַּם כֵּן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מִתְּחִלָּה: **(כב) לְהַרְבּוֹת קְצָת וְכוּ'.** וְרַבִּים (יז) מַאֲחֲרוֹנִים אֵין דַּעְתָּם נוֹחָה בָּזֶה, לְהַרְבּוֹת מִתְּחִלָּה כְּכַמָּה מִינֵי תַּבְשִׁילִין וּלְהִתְעַנֵּג בָּהֶם וְזֶהוּ עִקַּר סְעוּדָתוֹ, וְאַחַר מִנְחָה שֶׁאֵינוֹ רָעֵב וְאֵינוֹ צָמֵא כְּלָל אוֹכֵל לְזֵכֶר סְעוּדָה מַפְסֶקֶת וְהוּא רַק כְּעֵין סְעוּדַת עֲרַאי. (יח) וְעַל כֵּן יֵשׁ מֵהֶם שֶׁאוֹמֵר שֶׁלֹּא יֹאכַל קֹדֶם מִנְחָה רַק תַּבְשִׁיל אֶחָד וְאַחַר מִנְחָה יֹאכַל עֲדָשִׁים אוֹ בֵּיצִים וְכַנַּ"ל, וְאַף שֶׁגַּם זֶה בִּכְלַל תַּבְשִׁיל הוּא, לֹא מִצְטָרְפִי אַהֲדָדֵי. וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק יב) כָּתַב לְהַצְדִּיק קְצָת אֶת הַמִּנְהָג וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אוֹמֵר אֲנִי דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא מְכַוֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּכָנַנְת הַנַּ"ל [דַּהֲיְנוּ שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַתַּעֲנִית], הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה כָּל אָדָם שֶׁלֹּא יַשְׁבִּיעַ עַצְמוֹ יוֹתֵר מִדַּי, וְהֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לֶאֱכֹל אַחַר הַמִּנְחָה סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת שֶׁלֹּא יְהֵא כַּאֲכִילָה גַּסָּה וַעֲרַאי, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבַסְּעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת יוּכַל לֶאֱכֹל פַּת עִם תַּבְשִׁיל וְלֹא מִצְטָרְפִי אַהֲדָדֵי, כֵּיוָן שֶׁבֵּרַךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְגַם הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּאֶמְצַע: י **(כג) אוֹכֵל בָּשָׂר.** וְאָסוּר (יט) לְמַנַּע מִמֶּנּוּ, אַף עַל גַּב דְּאֵין חִיּוּב לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנִּמְנַע מִשּׁוּם אֵבֶל עֲבֵרָה הִיא. וְהִנֵּה אַף דְּכָתַב הַמְּחַבֵּר כְּסִעוּדַת שְׁלֹמֹה, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ (כ) בְּדַאֲבוֹן נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא יְנַהֵג בְּשִׂמְחָה וְלָכֵן לֹא יֵשֵׁב בִּסְעוּדַת חֲבֵרִים [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד)]. בְּסֵפֶר בְּכוֹר שׁוֹר (תענית ל.) חוֹלֵק עַל זֶה וְדַעְתּוֹ דְּמִי שֶׁרָגִיל בְּכָל שַׁבָּת לִסְעֹד סְעוּדָה זוֹ עִם חֲבֵרָיו וּמְיַדְּעָיו וּמוֹנֵעַ בְּשַׁבָּת זוֹ, הֲרֵי לֵהּ כַּאֲבֵלוּת פַּרְהֶסְיָא. וּלְכֻלֵּי עָלְמָא מֻתָּר לֶאֱכֹל עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ. וְיָכוֹל לְבָרֵךְ בִּזְמוּן כֵּיוָן שֶׁהוּא שַׁבָּת [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יד)]. וְאִם חָל מִילָה (כה) בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת, יַעֲשֶׂה הַסְּעוּדָה קֹדֶם מִנְחָה: **(כד) מִבְּעוֹד יוֹם.** הַיְנוּ (כג) קֹדֶם שְׁקִיעָה. וְנִכּוֹן לְהוֹדִיעַ זֶה לְהֶמּוֹן שֶׁלֹּא יִטְעוּ שֶׁהוּא כְּשֶׁאָר שַׁבָּת: **יא (כה) וְאֵרַע עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב וְכוּ'.** וְקָשֶׁה עָלָיו לֵישֵׁב בְּתַעֲנִית שְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אַחַת: **(כו) יִלְוֶה תַּעֲנִיתוֹ.** כְּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וְאַף עַל גַּב דִּבְסִימָן תקס"ח סָעִיף ב' כָּתַב דְּאָסוּר לְהַלְוֹת (כג) בְּכָהֲאי גַּוְנָא, הָכָא (כד) דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיַן אַחֵר שָׁרִי. (כה) וּמַהֲאי טַעֲמָא כָּתְבוּ הַגְּאוֹנִים, (כו) דְּאֵין צָרִיךְ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ט (טז) דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר לֵילֵךְ מִמְּקוֹמוֹ קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וְהָא דְּהַצָּרְךְ לֵילֵךְ וּלְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, דְּאִי לָאו הָכִי הָוֵי בִּכְלָל גּוֹרֵם בִּרְכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה כִּדְאִיתָא בְּשַׁבָּת דַּף קי"ח בְּתוֹסָפוֹת (ד"ה במנחה) וְכֵן מוּכָח בְּסִימָן רצ"א בְּבֵית יוֹסֵף דִּבְוּר הַמַּתְחִיל וְכֵן הָיָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ בְּלִקּוּטָיו (בסוף הספר) בְּהָדָיָא. וּלְפָלָא הוּא עַל הַפְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"ב שֶׁכָּתַב דְּאִם אָכַל תַּבְשִׁיל אֶחָד קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְתַבְשִׁיל אֶחָד אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שָׁרֵי, וְהָלֹא גּוֹרֵם בָּזֶה בִּרְכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, וְכֵן נִרְאֶה דְּהַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"ב הוּא דּוֹקָא עַל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וּבְאֹפֶן שֶׁכָּתַב הַמְּחַבֵּר"ל שֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה דְּעַל יְדֵי זֶה לֹא מִקְרֵי גּוֹרֵם הוּא לְבִרְכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. **וְאֶפְשָׁר דְּסִגֵּי כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ עִם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, אֲבָל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְחוּד בְּוַדַּאי לֹא סָגֵי** וּכְדַמּוֹכֵחַ בְּסִימָן רצ"א סָעִיף קָטָן ו' בְּמָגֵן אַבְרָהָם וּבְכ"ח שָׁם (ס"ג) בְּשֵׁם הַמְּרַדְּכִי עַיֵּן שָׁם: **(יז)** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י' וְהַדְּרִישָׁה (פרישה סק"ז): **(יח)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב). **וְהַחַיֵּי אָדָם** (כלל קלד ס"ו) **כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מִנְהָג הַיָּשָׁר לֶאֱכֹל קֹדֶם חֲצוֹת אוֹ אַחַר חֲצוֹת סְעוּדָה קְבוּעָה וְסָמוּךְ לְחַשְּׁכָה אוֹכְלִין עַל הָאָרֶץ תַּבְשִׁיל אֶחָד, וְאַחַר זֶה מִי שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁיִּזִּיק לוֹ הַתַּעֲנִית מֻתָּר לֶאֱכֹל פַּת עִם חֲמִאָה כְּדֵי לִשְׁבְּעַ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאכַל שְׁנֵי תַּבְשִׁילִין:**

י (יט) טוּר: **(כ)** רוֹקֵחַ (סי' שיב): **(כא)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): **(כב)** כְּדִלְקַמָּן סִימָן תקנ"ג סָעִיף ב', וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת וּכְמוֹ שֶׁצִּיֵּן הַגְּרִ"א הַמָּקוֹר:

יא (כג) מְשׁוּם דְּקוֹנְמָא לָן דְּדוֹקָא קֹבֵל עָלָיו תַּעֲנִית סְתָם רַשַׁאי לִלּוֹת וּלְפָרֵעַ אֲבָל אִם אָמַר יוֹם זֶה אָסוּר לִלּוֹת, וְשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי כָּל הַשָּׁנָה מִקְרֵי יוֹם זֶה דְּכֵיוָן דְּאָמַר שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי אִי אֶפְשָׁר לִפְרֹעַ יוֹם אֶחָד שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי [דְּרְצוֹנוֹ דּוֹקָא עַל יָמִים אֵלּוּ שֶׁהֵם יְמֵי רַחֲמִים יוֹתֵר], וְכֵיוָן דְּקִבֵּל עָלָיו שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה בְּאֵיזֶה יוֹם שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי יִשָּׁלֵם, וְשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי שֶׁל שָׁנָה אַחֶרֶת גַּם כֵּן אֵין יָכוֹל לְהִשָּׁלֵם בָּם, דְּכֵיוָן דְּאָמַר הַשָּׁנָה קֹבֵל שָׁנָה זוֹ דַּוְקָא. [מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק טז) וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקס"ח (סק"ז)]: **(מד)** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּהָרא"ש שֶׁהוּא מָרֵהּ דְּהַאי דִּינָא סָמַךְ עַצְמוֹ עַל מַה שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק קַמָּא דְּתַעֲנִית (ס' יב), דְּמִגְּמָרָא דִּילֵן מִשְׁמַע דְּלֹא סָבִירָא לֵהּ כְּהִירוּשַׁלְמִי, אֶלָּא דַּאֲפִלּוּ בִּנְדַר יוֹם זֶה לְהִתְעַנּוֹת יָכוֹל גַּם כֵּן לִלּוֹת וְלִפְרֹעַ יוֹם אֶחָד עַיֵּן שָׁם: **(כה)** וְכֵן אִיתָא בְּמָרְדְּכִי סוֹף מוֹעֵד קָטָן בְּהַגָּהוֹת דְּשִׁיכְרֵי לְתַשְׁעָה בְּאָב (סי' תתקלד) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאַף עַל גַּב דְּקִבְּלָן לֵן כָּל תַּעֲנִית שֶׁלֹּא שְׁקָעָה עָלָיו חַמָּה לְאוֹ שְׁמֵהּ תַּעֲנִית, הֵנִי מִילֵי בְּשֶׁאַר תַּעֲנִיּוֹת אֲבָל בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב וְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִי אֶפְשָׁר לְהִשָּׁלֵם, מִתְעַנִּים לְשָׁעוֹת וְאַחַר כָּךְ סוֹעֵד וְכֵן תִּקְּנוּ אֲבוֹתֵינוּ הַגְּאוֹנִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וּמוּכָח דְּדַעְתָּם דְּאֵין צָרִיךְ לִפְרֹעַ תַּעֲנִית אַחֵר** וּדְלָא כְּטַ"ז (סק"ד). [נָהָר שָׁלוֹם (סק"ה)]. וּמַה דְּסֵיֵם הַטַּ"ז (שם) בְּסוֹף דְּבָרָיו וְהוֹכִיחַ מִמְּרְדְּכִי פֶּרֶק קַמָּא דְּתַעֲנִית דְּחַיָּב (סי' תרכב) לִפְרֹעַ יוֹם אַחֵר, שָׁם לֹא אֵירֵי כְּלָל בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב: **(כו)** עוד כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) **דְּמִאן דְּאָשַׁר לֵהּ יִתְעַנֶּה שְׁתֵּי יָמִים וְלַיְלָה אַחַת וְלֹא הִצְטַעֵר, דְּהִפְרִי מִגְדִּים כָּתַב דְּכֹהֲיוֹם שֶׁהַדְּרוֹת חֲלוּשִׁים אֵין לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בְּסַכָּנָה:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

כָּתְבוּ דִּמְתַעֲנֶּה עַד אַחַר תְּפִלַּת מִנְחָה, (כז) וְאוֹכֵל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת (כח) קֹדֶם בֵּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ (הגהות אשרי (פ"ל סי' ח) ומרדכי (מו"ק סי' תתקלב) ותרומת הדשן סימן (ע"ה) [ער"ה]), וְכֵן נוֹהֲגִין. וְהוּא הַדִּין מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה (כט) תַּעֲנִית (יג) [יג] חֲלוֹם (מהרי"ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב)):

יב [*] נ**אֵין אוֹמְרִים תְּחִנָּה עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב בְּמִנְחָה, מִשּׁוּם דְּאִקְּרֵי מוֹעֵד.** וְאִם הוּא שַׁבָּת, (ל) אֵין אוֹמְרִים 'צִדְקָתְךָ' (מהרי"ל (סס) ומנהגים (מנהגי תשעה באב)):

ג הַגְּהוֹת מֵימוֹנִי (פ"ה מנהגי תשעה באב).

א טור בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (ל: ד"ה כל) וְאָבִיו הָרֹא"שׁ (פ"א סי"ד) וְכֵן כָּתַב הָרִי"ף לְעִנְיַן תַּעֲנִית צִבּוּר שֶׁפָּסַק מִבְּעוֹד יוֹם בְּפֶרֶק קַמָּא דְּתַעֲנִית (ג:). ב רַמַ"ם בְּפֶרֶק ה' (ה"ז) מַהֲ דְּפָסְחִים נ"ד (ע"ב). (*) (פֵּרוּשׁ מִפְּנֵי הַשִּׁרְיוֹן).

תקנג דִּין סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א א**אַף עַל פִּי שֶׁאָכַל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת, מֻתָּר לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל,** (א) **אֶלָּא אִם כֵּן קִבֵּל עָלָיו בְּפֵרוּשׁ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עוֹד הַיּוֹם.** הַגָּה: וְקִבָּלָה (ה) (ב) בְּלֵב אֵינָהּ קַבָּלָה, אֶלָּא צָרִיךְ לְהוֹצִיאוֹ בְּשְׂפָתָיו (בית יוסף (ד"ס ומ"ס רמט ותן) בשם הפוסקים):

ב ב**תִּשְׁעָה בְּאָב, לֵילוֹ כְּיוֹמוֹ לְכָל דָּבָר וְאֵין אוֹכְלִים אֶלָּא מִבְּעוֹד יוֹם,** (ג) (ג) **וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁלּוֹ אָסוּר כְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.** הַגָּה: (ד) וּמֻתָּר (ג) בִּרְחִיצָה וְסִיכָה וּנְעִילַת הַסַּנְדָּל עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. מִיהוּ בַּחֹל נוֹהֲגִין לַחֲלֹק (ד) מְנָעָלִים (ה) קֹדֶם שֶׁיֹּאמַר בָּרְכוּ, (ו) וְאִם הוּא שַׁבָּת חוֹלְצִים לְאַחַר בָּרְכוּ, מִלְּבַד שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁחוֹלֵץ (ז) *)קֹדֶם בָּרְכוּ

בְּאֵר הֵיטֵב

יאכל בָּשָׂר וְלֹא יִשְׁתֶּה יַיִן, אֲבָל בְּשִׁבַּת אֵינוּ כֵּן, וְקַל לְהָבִין. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִלֶּאֱכֹל וּמִלִּשְׁתּוֹת מִבְּעוֹד יוֹם וּפְשׁוּט הוּא: **יא** (יג) **חֲלוֹם.** וְהוּא הַדִּין אִם חָל יאר"צ בּוֹ. וּמִתְפַּלֵּל עַנְנוּ. עֲטָרַת זְקֵנִים. וְחַיֵּב לְקָרְעוֹ יוֹם אַחַר. ט"ז (סק"ד). וְאָסוּר לֶאֱכֹל שְׁתֵּי פְּעָמִים אֲבָל תַּבְשִׁיל אֶחָד שָׁרִי, מִיהוּ צָרִיךְ שֶׁיֹּאכְלֶנּוּ קְמוּחַ לְבֵיאַת הַשֶּׁמֶשׁ לְכָן מוּטָב שֶׁיִּשְׁאַל עַל נִדְרוֹ. מְגַן אַבְרָהָם (ס"ק יז). וְעַיֵּן שוּ"ת הֶלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן קל"ה דְּמַצָּוָה לֶאֱכֹל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת:

א (ג) **בְּלֵב.** וְהַב"ח (ס"ב) כָּתַב דְּהָוֵי קַבָּלָה לְכָל טוֹב לְהִתְנוֹת בְּשָׁעַת סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת, מְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): **ב** (ד) **וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת.** אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף מִבְּעוֹד יוֹם. מַגִּיד מִשְׁנֶה (תעניות פ"ה ה"ז) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הרמב"ם): (ג) **בִּרְחִיצָה.** וְאִם קִבֵּל הַתַּעֲנִית מִבְּעוֹד יוֹם, אָסוּר בִּרְחִיצָה. בַּ"ח (ס"א) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ה): (ד) **מְנָעָלִים.** קֹדֶם שֶׁהוֹלְכִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת. מַהֲרִי"ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב). עַיֵּן סִימָן תרי"ד:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יא (יג) **חֲלוֹם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן פְּנִים מְאִירוֹת (ח"ב) סִימָן (צ"ד) (צ"ה) שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּדִבְרֵי הַשַּׁלְתֵּן עָרוּךְ וּמָגֵן אַבְרָהָם, וּמִסְקָנָתוֹ דְּמִי שֶׁמִּתְעַנֶּה בְּה"ב כָּל הַשָּׁנָה וְאֵינוֹ מְשַׁלִּים כִּי כֵן קִבֵּל עָלָיו מִתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לְהַשְׁלִים, רַשַּׁאי לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה גְּדוֹלָה וְלֶאֱכֹל סְעוּדָה בְּתִקּוּנָהּ וְאֵין צָרִיךְ לְהַחְמִיר כְּדִין סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת, וְקֹדֶם בֵּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ יֹאכַל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת, עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הֶלְכוֹת קְטַנּוֹת עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן קל"ו דַּעְתּוֹ שֶׁאִם שָׁכַח מִלְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַד שֶׁחָשְׁכָה, יֹאמַר נַחֵם בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְאֵין נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּאַפְּלוּ מֵאן דְּסָבִירָא לֵהּ לְקַמָּן סִימָן תקנ"ז לְבָרֵךְ, אֵין לְבָרֵךְ כָּאן, כֵּיוָן שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא עַל אֲכִילָה שֶׁל עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ"ח (ס"ו), וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן (תקנ"ו) [תקנ"ז] (סק"ג) דְּלֹא תִּקְּנוּ אֶלָּא לִתְפִלָּה לְבַד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יז) דְּיֵאוֹר צַיְּתָ בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב יַתְנֶה בְּתִחִלָּה שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת רַק עַד אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, וְיִתְפַּלֵּל מִנְחָה גְּדוֹלָה וְיֹאכַל סְעוּדָה וְאַחַר כָּךְ יֹאכַל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת: **יב** [בשו"ע] **אֵין אוֹמְרִים תְּחִנָּה.** וְכָתַב בְּאַגְרוֹת הָרַמַ"ד (אגרת טו), שֶׁמִּכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב וּלְהִתְאַבֵּל בְּמְרִירוּת, אַךְ אֵין לוֹמַר מִזְמוֹרִים וְכֵן הוּא מִנְהָגִי, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַבְּרָכִי יוֹסֵף (ס"ק יא) כָּתַב שֶׁדִּבְרָיו בְּרוּרִים. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁאֵין אוֹמְרִים 'צִדְקָתְךָ', כֵּן כָּתַב הַמְחַבֵּר לְקַמָּן רֵישׁ סִימָן תקנ"ט, וּבְשַׁחֲרִית אוֹמְרִים אַב הָרַחֲמִים וּמְזִכִּירִין נְשָׁמוֹת. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (כָּאן) (סי' תקנד ס"ק יח) וּבְמִשְׁבְּצוֹת רֵישׁ סִימָן תקנ"ט:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַשְׁלִים אַף דִּבְעָלְמָא קָיְמָא לַן דְּכָל תַּעֲנִית שֶׁלֹּא שָׁקְעָה עָלָיו חַמָּה לָאו שְׁמֵהּ תַּעֲנִית, אֲבָל מֵהָרַב טַ"ז בְּסִימָן תקס"ח סָעִיף ב' (סק"א) דָּחָה לִדְבְרֵי הַמְחַבֵּר בָּזֶה וְכֵן כַּמָּה (כז) אַחֲרוֹנִים לֹא הָעֲתִיקוּ אֶת דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר בָּזֶה לַהֲלָכָה: **(כז) וְאוֹכֵל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת.** וְאָסוּר (כח) לְסַעֵד שְׁנֵי פְּעָמִים, מִשּׁוּם נִדְרוֹ, וְאִם כֵּן צָרִיךְ לִנְהֹג בָּהּ כָּל דִּין סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת הָאָמוּר לְמַעְלָה: **(כח) קֹדֶם בֵּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ.** וּלְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם כָּל כָּךְ לְאַחַר הָאֲכִילָה, (כט) מוּטָב יוֹתֵר שֶׁיִּשָּׁאֵל עַל נִדְרוֹ: **(כט) תַּעֲנִית חֲלוֹם.** וְהוּא הַדִּין (ל) יְאַרְצַיְט, וְטוֹב שֶׁיִּתְנֶה בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת רַק עַד אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, וְיִתְפַּלֵּל מִנְחָה גְּדוֹלָה וְיֹאכַל סְעוּדָה וְאַחַר כָּךְ יֹאכַל סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת: **יב** (ל) **אֵין אוֹמְרִים 'צִדְקָתְךָ'.** וְאִם חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים אָב הָרַחֲמִים [אֲלִיָּה רַבָּה סימן תקנ"ד (ס"ק יח)]. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן תקנ"ט (משו"ז סק"א) דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּגַם כֵּן מְזַכִּירִין נְשָׁמוֹת, אוֹתָן הַנּוֹהֲגִין לְהַזְכִּיר בְּכָל שַׁבָּת:

א (א) **אֶלָּא אִם כֵּן קִבֵּל עָלָיו בְּפֵרוּשׁ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין אִם אָמַר (ג) שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית גַּם כֵּן אָסוּר, דְּזַדַּאי כְּוָנָתוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עוֹד הַיּוֹם: **(ב) בְּלֵב אֵינָהּ קַבָּלָה.** וְהַב"ח (ס"ב) כָּתַב דְּהָוֵי קַבָּלָה וְכֵן הִסְכִּים הַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ. וְאָסוּר אָז (ד) כָּל מַה שֶּׁאָסוּר בְּתִשְׁעָה בְּאָב (ג) חוּץ מִנְּעִילַת הַסַּנְדָּל דְּמֻתָּר, דְּהָוֵי כְּאִלּוּ הִתְנָה בְּפֵרוּשׁ חוּץ מִזֶּה. אֲבָל אִם לֹא קִבֵּל בְּלִבּוֹ לְהִתְעַנּוֹת אֲפִלּוּ הַטָּרוּף, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה עִנּוּי בְּשַׁבָּת אוֹמֵר תְּחִלָּה הַמַּבְדִּיל וּבְלֹא שֵׁם כְּלוּם וּמֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה, (ה) וּמִכָּל מָקוֹם נָכוֹן יוֹתֵר לְהִתְנוֹת בְּפֵרוּשׁ (ו) בַּפֶּה אוֹ בַּלֵּב (ז) שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: **ב** (ג) **וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁלּוֹ אָסוּר.** הַיְנוּ בֵּין בִּכְנִיסָתוֹ (מ) וּבֵין בִּיצִיאָתוֹ, (ט) אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רס"א (בביאור הלכה ד"ה מתחלת) דְּבֵאַרְנוּ דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת נִקְרָא מַשֶּׁשֶׁקָּעָה הַחַמָּה וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ: **(ד) וּמֻתָּר בִּרְחִיצָה וְכוּ'.** כְּבָר כָּתַבְנוּ (סק"ב) דְּאִם קִבֵּל עָלָיו לְאַחַר שֶׁהִפְסִיק סְעוּדָתוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עוֹד מְמֵילָא אָסוּר בִּרְחִיצָה וְסִיכָה גַּם כֵּן. (י) וְדַוְקָא כְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַהֶסְפֵּק מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, הָא קֹדֶם לָכֵן לָאו קַבָּלָה הִיא וּמַה דְּקִבֵּל בְּפֵרוּשׁ קִבֵּל וְתוּ לֹא, (יא) וְכֵן כְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו אִסּוּר אֲכִילַת בָּשָׂר וְיַיִן מִשֶּׁבָּעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וְאֵילָךְ, אֵין אִסּוּר רְחִיצָה בְּכָלָל: **(ה) קֹדֶם שֶׁיֹּאמַר בָּרְכוּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁמְּנֻהָגָם הָיָה לְהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב מִבְּעוֹד יוֹם, מִכָּל מָקוֹם לְאַחַר בָּרְכוּ הוּא בִּכְלַל לַיְלָה לְעִנְיָן זֶה, וּבְמַהֲרִי"ל (מנהגי שבעה עשר בתמוז ותשעה באב) כָּתַב דְּיֵשׁ לַחֲלֹק מִנְּעָלִים קֹדֶם שֶׁהוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְעַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה (יב) לְחַלְּצָם קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: **(ו) וְאִם הוּא שַׁבָּת חוֹלְצִים וְכוּ'.** דְּאָסוּר (יג) שׁוּם סִימָן אֲבֵלוּת בְּשַׁבָּת. וְלֹא יִגַּע בָּהֶם (יד) בְּיָדָיו דְּיִהְיֶה צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו, וּבְדִיעֲבַד אִם נָגַע (טו) יְנַקֶּה יָדָיו בְּכָל מִידֵי דְּמִנַּקֵּי: **(ז) קֹדֶם בָּרְכוּ.** מִפְּנֵי הַטָּרוּף, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה עִנּוּי בְּשַׁבָּת אוֹמֵר תְּחִלָּה הַמַּבְדִּיל וּבְלֹא שֵׁם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

הַדִּין דִּכְלֵב הָוֵי קַבָּלָה, מִמֵּילָא חַד דִּינָא לְהוּ וְכֵן כָּתַב שָׂרֹב פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל זֶה: (מ) הָרָךְ הַחַיִּים וְהַחַיֵּי אָדָם. וְגַם הַגְּרָ"א כָּתַב שֶׁרַב פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל זֶה: (מא) מְגַן אַבְרָהָם (ס"ק יז): (מב) מְגַן אַבְרָהָם (שם): (נ) פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יז). וְהִנֵּה הַבַּאר הֵיטֵב הֶעְתִּיק מִשּׁ"ז דְּחִיָּב לְפָרֵעַ יוֹם אַחַר, וּבְאֶמֶת הַמַּעְיַן בַּשּׁ"ז יִרְאֶה דְּלֹא כָּתַב רַק עַל שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי, וְאַפְלּוּ עַל שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי כְּבָר כָּתַבְנוּ (לעיל ס"ק כה) מִנְּהַר שָׁלוֹם דְּאֵין צָרִיךְ לְפָרֵעַ יוֹם אַחַר וְכֵן הַדָּרָךְ הַחַיִּים וְהַחַיֵּי אָדָם לֹא הֶעְתִּיקוּ כְּלָל דִּין הַשּׁ"ז בָּזֶה:

א (ג) כֵּן כָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם (סק"א) וְכֵן בְּאֵר הַמַּאֲמַר מָרְדְּכִי (סק"א) דְּגַם הַשַּׁלְתָּן עָרוּךְ מוֹדֶה בָּזֶה, וְאֵין דָּרָךְ לוֹמַר הֵרֵינִי בְּתַעֲנִית לְמָחָר כִּי אִם בְּתַעֲנִית יָחִיד וְכֵיוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁנִּזְכָּר לְקַמָּן בְּסִימָן תקס"ב סָעִיף ו' עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ: (נ) בַּ"ח (ס"א) וְטַ"ז (סק"ד) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. וְאַף דְּאַפְשָׁר דְּהֵם אַדִּבְרֵי הַשַּׁלְתָּן עָרוּךְ קָאֵי דְּדַוְקָא אִם קִבֵּל בְּפֶה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהַב"ח וְהַגְּרָ"א הִכְרִיעוּ דְּהוּא

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah